

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

دین و زندگی: پایه دوازدهم تجربی

عنوان درس: هستی بخش

آیة، آیة، آیة

تهیه و تنظیم: محمد حسن آسمند

سرگروه معارف و دبیر، دبیرستان نمونه دولتی یادگار
امام (ره) شهر یاسوج

آیات

يَسْأَلُهُ مَنْ فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ كُلَّ يَوْمٍ هُوَ فِي شَأْنٍ

يا ايها الناس انتم الفقراء الى الله والله هو الغنى الحميد

- ۱- نیازمندی مخلوقات به خداوند در بقاء (یساله من فی السماوات والارض)
- ۲- چون مخلوقات پس از پیدایش همچنان به خداوند نیاز دارند همواره از او طلب نیاز و درخواست دارند (یساله من فی السماوات والارض)
- ۳- چون هستی و بقای موجودات وابسته به خداست بنا بر این آنان را به حال خود رها نمی کند بلکه همواره امور هستی را تدبیر و اداره می کند (کل یوم هو فی شأن)
- ۴- با ابیات (ما چو ناییم و نوا در ما زتوست * ما چه کوهیم و صدا در ما زتوست.....) هم مفهوم می باشد
- ۵- نیاز دایمی موجودات لطف و فیض دایمی خدا را طلب می کنند و او هر لحظه دارای فیض جدید و مستمر برای افریده هاست (یساله من فی هو فی کل شأن)

- ۱- مخاطب آیه انسان (ایها الناس) می باشد ولی موضوع آن همه مخلوقات را شامل می شود
- ۲- همه مخلوقات از جمله انسان در هستی و پیدایش خود به خداوند نیازمند هستند (انتم الفقراء الى الله * فقر ذاتی مخلوقات)
- ۳- تنها وجود بی نیاز خداست و او در هستی خود به دیگری محتاج نیست (والله هو الغنى الحميد * غنای ذاتی خداوند)
- ۴- نسبت غنای الهی با فقر مخلوقات هیچ گاه تغییر نمی کند
- ۵- منظور از فقر (نیازمندی) و منظور از غنی (بی نیازی) می باشد
- ۶- خداوند غنای خود را در جهت رفع نیاز و نفع مخلوقات به کار می برد لذا مورد ستایش است (الغنى الحميد)
- ۷- ارتباط (یا ایها الناس انتم افقراء الى الله) با بیت (ذات نیافته از هستی بخش * چون تواند که بود هستی ، بخش..... خشک ابری که بود ز آب تهی * ناید از وی صفت آب دهی)

الله نور السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ

- ۱- خداوند نور هستی است. یعنی تمامی موجودات وجود خود را از او می گیرند و به سبب او پیدا و آشکار شده و پا به عرصه هستی می گذارند
- ۲- خداوند هست که حقیقتش عین نور و روشنایی است و هر موجودی به نورا و روشن و به وجود او وابسته است
- ۳- هر چیزی پیش از آن که نمایش دهنده ی خود باشد نشان دهنده ی خالق خود یعنی خداست
 - ۴- وابستگی جهان در پیدایش و بقاء به خداوند
- ۵- با آیات (دلی کز معرفت نور و صفا دید * به هر چیزی که دید، اول خدا دید
- به صحرا بنگرم صحرا تو بینم * به دریا بنگرم دریا تو بینم) ارتباط مفهومی دارد
- ۶- با حدیث (ما رَأَيْتُ شَيْئًا إِلَّا وَرَأَيْتُ اللَّهَ قَبْلَهُ وَبَعْدَهُ وَمَعَهُ) ارتباط مفهومی دارد
 - ۷- مشهود بودن خداوند در مخلوقات
- ۸- مشاهده خداوند در پشت پرده ی ظاهر و ورای اشیا

اللَّهُمَّ لَا تَكِلْنِي إِلَى نَفْسِي طَرْفَةَ عَيْنٍ أَبَدًا

- ۱- بیانگر درک نیازمندی دایمی انسان در بقاء به خداوند
- ۲- انسان های آگاه مدام سایه لطف و رحمت الهی را احساس می کنند و خود را نیازمند عنایات پیوسته او می دانند
- ۳- هرچه معرفت انسان به خود و رابطه اش با خدا بیشتر شود نیاز به او را بیشتر احساس و عجز و بندگی خود را بیشتر ابراز می کن
- ۴- افزایش خود شناسی ← درک بیشتر فقر و نیاز ← افزایش عبودیت و بندگی

روایات و آیات

تَفَكَّرُوا فِي كُلِّ شَيْءٍ وَلَا تَفَكَّرُوا فِي ذَاتِ اللَّهِ

- ۱- ناتوانی انسان در شناخت ذات و چیستی خداوند
- ۲- امکان محدود کردن ذات الهی در حد تصور خود
- ۳- لزوم تفکر در نعمت‌ها و صفات الهی و پی بردن به وجود و هستی (ممکن) او از طریق آن‌ها
- ۴- به دلیل محدود بودن ذهن انسان نمی‌توانیم به ذات نامحدود الهی پی ببریم (ناممکن)
- ۵- با حدیث (أَفْضَلُ الْعِبَادَةِ إِدْمَانُ التَّفَكُّرِ فِي اللَّهِ وَ فِي قُدْرَتِهِ)، ارتباط مفهومی دارد

مَا رَأَيْتُ شَيْئًا إِلَّا وَرَأَيْتُ اللَّهَ قَبْلَهُ، وَبَعْدَهُ، وَمَعَهُ،

- ۱- مشهود بودن خداوند در مخلوقات
- ۲- وابستگی مخلوقات به خداوند در مراحل پیدایش و بقا
- ۳- هم‌وجودی در حد خودش تجلی بخش خداوند و نشانگر حکمت، قدرت، رحمت و سایر صفات الهی است
- ۴- منظور از (رَأَيْتُ قَبْلَهُ)، این که: وقتی به اشیاء پیرامون خود می‌نگریم پی می‌بریم که همه آن‌ها پدید آمده و قبلاً نبوده‌اند پس حتماً علتی آن‌ها را به وجود آورده است (نیازمند درهستی و پیدایش)
- ۵- منظور از (مَعَهُ)، وقتی تمام مخلوقات در هستی خود به خداوند محتاج هستند پس در می‌یابیم که در بقای خود نیز مرهون لطف و رحمت الهی است
- ۶- وقتی هستی و بقای اشیاء مرهون لطف و رحمت الهی است پی می‌بریم که تنها خداوند خالق موت و حیات آن‌هاست پس در فنای شیء نیز باز او را مشاهده می‌کنند (بَعْدَهُ)، د
- ۷- با آیه ۱۵ سوره فاطر و آیات (دلی کز معرفت نور و صفا دید *...به صحرا بنگرم صحرا تو بینم*...،) ارتباط مفهومی دارد
- ۸- با بیت (دوست نزدیک تر از من به من است *وین عجت تر که من از وی دورم) ارتباط مفهومی دارد

ابیات

دوست نزدیک تر از من به من است *وین
عجب تر که من از وی دورم ،.....

- ۱- با حدیث (ما رَأَيْتُ شَيْئًا إِلَّا وَرَأَيْتُ اللَّهَ قَبْلَهُ وَبَعْدَهُ وَمَعَهُ) ارتباط مفهومی دارد
- ۲- بیانگر سرشت خدا آشنا از سرمایه های رشد در انسان می باشد
 - ۳- فطری بودن خداشناسی
- ۴- با آیه (وَنَفْسٍ وَ مَا سَوَّاهَا فَأَلْهَمَهَا فُجُورَهَا وَتَقْوَاهَا) ارتباط مفهومی دارد

دلی کز معرف نور و صفا دید *به هر چیزی که دید اول خدا دید
به صحرا بنگرم صحرا تو بینم *به دریا بنگرم دریا تو بینم،.....

- ۱- مشهود بودن خداوند در مخلوقات
- ۲- وابستگی مخلوقات به خداوند در مراحل پیدایش و بقا
- ۳- هر موجودی در حد خودش تجلی بخش خداوند و نشانگر حکمت، قدرت، رحمت و سایر صفات الهی است
- ۴- مشاهده خداوند در پشت پرده ی ظاهر و ورای اشیاء
- ۵- با حدیث (ما رَأَيْتُ شَيْئًا إِلَّا وَرَأَيْتُ اللَّهَ قَبْلَهُ وَبَعْدَهُ وَمَعَهُ) ارتباط مفهومی دارند
- ۶- با آیه شریفه ی (اللَّهُ نُورُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ) ارتباط مفهومی دارند

پایان

